

Roman

- Gerçek hayatta yaşanabilecek olaylar
- Destanın deęiřmiř hali
- İnsanı en iyi yansıtan
- Olay - Kişi - Mekan - Zaman
- Batı romanının Türkiye'ye gelmesi **Tanzimat Dönemi**

İlk Roman : Miguel de Cervantes | Don Kişot

Tanzimat Dönemi

- Tanzimat Döneminde **romantizm** etkisiyle daha çok **sosyal konular** ve **günlük yaşam**, **kadın-erkek ilişkileri**, **esaret**, **yanlış batılılaşma**

I. Dönem (**romantizm**) : **Namık Kemal**, **Ahmet Mithat Efendi**, **Şemsettin Sami**

II. Dönem (**realizm** ve **naturalizm**) : **Recaizade Mahmut Ekrem**, **Samiğazade Sezai**, **Nabizade Nazım**

Servet-i Fünun

- **İçe kapanık** ve **karamsar** - “**hayal kırıklığı** ve **kaçış**” teması
- **Ağır** ve **süslü** dil
- Mekan genellikle **İstanbul**
- Kahramanlar **seçkin** ve **aydın**
- **Batı tekniğine uygun** ilk romanlar
- **Realizm** etkisi
- Tevfik Fikret, Mehmet Rauf, Halit Ziya Uşaklıgil gibi isimlerin oluşturduğu dergi

Halit Ziya Uşaklıgil : Mai ve Siyah, Ařk-ı Memnu, Kırık Hayatlar, Nemide

Mehmet Rauf : Eylül, Ferda-yı Garam, Bir Aşkın Tarihi

Hüseyin Cahit Yalçın : Nadide, Hayal İçinde

Milli Edebiyat

- **Modern ve milli**
- **Türkçülük, Milli Mücadele, yanlış batılılaşma, çağdaşlaşma, yoksulluk, cehalet, gerilik** temaları - **siyasi mücadele ve kurtuluş mücadelesi**'ni anlatmışlar
- **Sade** dil - Günlük konuşma dili
- Ömer Seyfettin, Halide Edip Adivar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Refik Halid Karay, Fali Rıfkı Atay, Ata Gündüz

Halide Edip Adivar : Ateşten Gömlek, Sinekli Bakkal, Vurun Kahpeye

Yakup Kadri Osmanoğlu : Kiralık Konak, Nur Baba, Sodom ve Gomore, Hüküm Gecesi

Reşat Nuri Güntekin : Çalıkuşu, Yaprak Dökümü, Yeşil Gece, Gizli El, Damga

İLKLER

İlk Roman : Miguel de Cervantes | Don Kişot

İlk Çeviri Roman : Yusuf Kamil Paşa (Fenelon) | Telemak

İlk Yerli Roman : Şemsettin Sami - Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat

İlk Yerli Edebi Roman : Namık Kemal | İntibah

İlk Yerli Tarihi Roman : Namık Kemal | Cezmi

İlk Yerli Köy Romanı : Nabizade Nazım | Karabibik

İlk Yerli Realist Roman : Rezaizade Mahmut Ekrem | Araba Sevdası

İlk Yerli -Batılı anlamda- Roman : Halit Ziya Uşaklıgil | Mai ve Siyah

İlk Yerli Psikolojik Roman : Mehmet Rauf, Eylül

Geleneksel Tiyatro

- **Doğaçlama**
- Şarkı, dans ve söz oyunları
- Ana unsur **güldürü** ama **ders** ve **öğüt verici yönü** de var
- Sahne, kostüm, dekor ve ışık **neredeyse yok**
- Karagöz, Orta Oyunu, Meddah, Köy Seyirlik Oyunları

Karagöz

- **Hayali** oynatır ve seslendirir
- **Yardak** Yardım eder ve tef çalıp şarkı söyler
- Sahne **Küşteri Meydanı** olarak adlandırılır
- **Giriş - Muhavere - Fasil - Bitiş**

Orta Oyunu

- **Palanga** adı verilen yuvarlak alanda oynanır
- Dekor olarak; **Yeni dünya** adında bir **paravan** ve **iş yeri** olarak kullanılan **dükkan**
- Güldürüye dayanır, karagözün sahnedeki hali
- Kavuklu-Karagöz, Pişekar-Hacivat
- **Mukaddime - Muhavere - Fasil - Bitiş**

Meddah

- Yüksek bir yere oturup taklit ve güldürü yapan birey
- **Gündelik hayat**, **efsane** ve **masallardan** alıntıları güldürüyle anlatır
- **Kişileştirme**, **diyalog**, **taklit** yapar
- Dekor olarak; **sandalye**, **mendil**, **değnek**

Köy Seyirlik Oyunu

- En **ilkel** ve **basit** tiyatro
- Özel günlerde **bölgedeki yetenekli kişiler sergiler**

Modern Tiyatro

- **Tanzimat Dönemi'nde başlıyor**, **Cumhuriyet sonrası olgunluğuna kavuşuyor**
- **Darülbeydi-i Osmani** ilk şehir tiyatrosu ve güzel sanatlar okulu
- **Milli Edebiyat Dönemi'nde sadeleşme** ile birlikte tiyatro **gelişmiş**
- **Cumhuriyet Dönemi'nde Devlet Konservatuvarı Kanunu** ile tiyatro kurumsallaşmış

Batılı Anlamda İlk Yerli Tiyatro : İbrahim Şinasi | Şair Evlenmesi

Sahnelenen ilk Yerli Tiyatro : Namık Kemal | Vatan yahut Silistre

Cumhuriyet Dönemi'nde Epik Tiyatro : Haldun Taner | Keşanlı Ali Destanı

Geleneksel	Modern
Doğaçlama	Yazılı Metine Dayalı
Sahne ve Dekor Çok Az	Sahne ve Dekor Var
Sadece Güldürü Odaklı	Her Konuda Oynanabilir
Tipler Vardır	Çeşitli Karakterler Vardır
Halkın Etrafında Şekillenmiş	Aydın Çevre Etrafında Şekillenmiş
Amatör	Profesyonel
Teknoloji Yok	Ses, ışık imkanları - Teknoloji Var

Anı

- Tecrübe paylaşmak, olaya açıklık getirmek, toplum değerlerini hatırlatmak
- Belge, mektup ve fotoğraflardan yararlanabilir
- Döneme ait bilgi taşır
- Tezkire, Gazavatname, Vakayiname, Sefaretname, Seyahatname gibi türler de anılara yer verir
- Anılar hikayeleştirilebilir (Ömer Seyfettin - Ant ve Kaşığı, Peyami Sefa - Dokuzuncu Hariciye Koşuşu)

Ziya Paşa - Defter-i Amal

Muallim Naci - Ömer'in Çocukluğu

Halit Ziya Uşaklıgil - Kırk Yıl, Saray ve Ötesi

Mehmet Rauf - Edebi Hatıralar

Yahya Kemal - Edebi ve Siyasi Hatıralarım

Halide Edip Adıvar - Mor Salkımlı Ev, Türk'ün Ateşle İmtihanı

Yakup Kadri Karaosmanoğlu - Zoraki Diplomat

Falih Rıfkı Atay - Çankaya

İlk Anı Örneği : Anabasis

İlk Türk Anıları : Göktürk Yazıtları

Türk Edebiyatında İlk Anı : Babür Şah | Babürname

Anı Özelliği Taşıyan Tarih Kitabı : Ebul Gazi Bahadır Han | Şecere-i Türk

Haber Metni

- 5N1K - kim, ne, nasıl, neden, nerede, ne zaman
- **Açık ve anlaşılır** dil
- Tarafsız yazar
- Dergilerde konu ile ilgili haberler bulunabilir
- Ters Piramit

Ajans : Haber toplama ve yayma işiyle uğraşan kuruluş.

Asparagas : Şişirme ve yalan haber.

Manşet : Gazetenin ilk sayfasındaki iri puntolu başlık.

Muhabir : Haber toplayan, yayan ve yazan kişi.

Sansasyonel : Çarpıcı ve dikkat çekici haber.

Sürmanşet : İlk sayfada logo üstünde olan başlık.

Tekzip : Yalanlama ve düzeltme haberi.

Tiraj : Baskı sayısı.

Gezi Yazısı

- Gezip gördüğü yerler hakkında, hem tabiat güzellikleri hem de insanların kültürleri, yaşamları ve inançları gibi konular hakkında olabilir
- Tarih, coğrafya, sosyoloji gibi bilimlere kaynaklık edebilir
- Gezen kişiye **seyyah**, yazdıklarına **seyahatname** denir.

Marco Polo - Seyahatname

İbn-i Batuta - Seyahatname

Piri Reis - Kitab-ı Bahriye*

Evliya Çelebi - Seyahatname*

Tanzimat Dönemi

Ahmet Mithat Efendi - Avrupa'da Bir Cevelan*

Direktör Ali Bey - Seyahatname*

Cenap Şahabettin - Avrupa Mektupları ve Hac Yolunda*

Cumhuriyet Dönemi

Ahmet Haşim - Frankfurt Seyahatnamesi ve Bize Göre*

Reşat Nuri Gültekin - Anadolu Notları*

Atilla İlhan - Abbas Yolcu

Afet İnan - Ankara-Samsun Arasında

Bedri Rahmi Eyüpoğlu - Canım Anadolu, Tezek

Haldun Taner - Düşsem Yollara Yollara

İsmail Habib Sevük - Tuna'dan Batıya

Falih Rıfkı Atay - Tuna Kıyıları

Türk Edebiyatında İlk Seyahatname : Seydi Ali Reis | Mir'atü'l-Memalik